

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Φεβρουάριος 2008)

Συγγραφέας: ΘΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες και οπωσδήποτε μία από τις πιο σύνθετες προκλήσεις, τις οποίες οφείλει να αντιμετωπίσει η διεθνής κοινότητα σήμερα όσο και στα επόμενα χρόνια. Η κλιματική αλλαγή συνιστά ήδη μία περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα. Και η πλειονότητα των επιπτώσεών της θα εμφανισθεί μέσα στις επόμενες δεκαετίες, ό,τι και αν αποφασίσουμε να κάνουμε σήμερα για να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα των εκπομπών αερίων. Εν προκειμένω, ενέχονται δύο χρονικές υστερήσεις. Πρόκειται πρώτον για τη χρονική υστέρηση μεταξύ λήψεως πολιτικών αποφάσεων και εφαρμογής τους. Η δεύτερη χρονική υστέρηση εμπεριέχεται στην ίδια τη φύση του φαινομένου.

Η κλιματική αλλαγή συνιστά ένα παγκόσμιο πρόβλημα και δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθεί με τις προσπάθειες ενός μόνο κράτους ή μίας μόνο ομάδας κρατών. Οι εκπομπές αερίων του ενός επηρεάζουν όλους τους άλλους στον πλανήτη. Αυτό σημαίνει ότι οποιοδήποτε άτομο, οργανισμός ή χώρα που δεν συμμετέχει στον κοινό αγώνα για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης εκμεταλλεύεται και υπονομεύει ταυτόχρονα αυτήν την παγκόσμια προσπάθεια.

Το έργο μας καθίσταται ολοένα και πιο δύσκολο καθ' όσον χρειάζεται να καταλήξουμε σε ένα παγκόσμιο συμβιβασμό, ο οποίος να λαμβάνει υπόψη τις ποικίλες προοπτικές όλων των εμπλεκόμενων μερών. Τη διαφορετική συμμετοχή στο πρόβλημα μεταξύ ανεπτυγμένων, αναπτυσσόμενων και ελάχιστα ανεπτυγμένων χωρών, τη διαφορετική συμμετοχή σε εκπομπές αερίων σε βάθος χρόνου μεταξύ των κρατών, τις διαφορετικές προτεραιότητες και στάσεις, τις διαφορετικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, και τις διαφορετικές δυνατότητες προσαρμογής, διατηρώντας, παράλληλα, τους ρυθμούς ανάπτυξης και αυξάνοντας την αναπτυξιακή βοήθεια και συνεργασία που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της χιλιετίας.

Στο Μπαλί πραγματοποιήθηκε ένα θετικό βήμα. Συμφωνήσαμε να αρχίσουμε επίσημες διαπραγματεύσεις για την επίτευξη μίας παγκόσμιας συμφωνίας για την περίοδο μετά το έτος 2012, οι οποίες θα τερματισθούν το έτος 2009. Το ζήτημα είναι πώς θα φέρουμε εις πέρας αυτό το μνημειώδες έργο. Οι ανεπτυγμένες χώρες φέρουν το βάρος της ευθύνης. Οι γρήγορα αναπτυσσόμενες οικονομίες, εκεί όπου θα παρατηρηθεί εξάλλου και η μεγαλύτερη ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο κατά τις προσεχείς δεκαετίες, οφείλουν επίσης να διαδραματίσουν ένα ρόλο. Ο υπόλοιπος αναπτυσσόμενος κόσμος, και κυρίως οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τα μικρά νησιωτικά κράτη, οφείλουν να εμπλακούν ενεργά στη διαπραγμάτευση.

Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, στερούμενες δυνατοτήτων να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, επηρεάζονται ήδη και θα συνεχίσουν να επηρεάζονται περισσότερο, αν και έχουν μηδαμινό ρόλο στη δημιουργία του προβλήματος. Αυτές οι χώρες, διαθέτοντας ένα αναμφισβήτητο ηθικό επιχείρημα, μπορούν να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο στην επιτυχή κατάληξη των διαπραγματεύσεων.

Αναφερόμενος στα ειδικότερα μέσα που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε, θα ήθελα να αναφερθώ εν συντομία στη σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (PPP), η οποία μπορεί να αποδειχθεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για την υλοποίηση των προσπαθειών μας να επιληφθούμε της κλιματικής αλλαγής, ιδίως όσον αφορά στους τομείς της αντιμετώπισής της και της μεταφοράς τεχνολογίας. Η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα κατά αυτόν τον τρόπο μας επιτρέπει να μοιρασθούμε με αυτόν στόχους, πόρους, γνώση και εμπειρία, ενώ παράλληλα περιορίζει τον πολιτικό κίνδυνο που ενέχουν οι τεράστιες -τρισεκατομμυρίων δολαρίων- επενδύσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, έτσι ώστε να προχωρήσουμε στην κατεύθυνση μίας παγκόσμιας οικονομίας που δεν θα χρησιμοποιεί άνθρακα. Αυτές οι επενδύσεις μπορούν να αποσβεσθούν μόνο μακροπρόθεσμα και επομένως απαιτούν την ασφάλεια σταθερού πολιτικού περιβάλλοντος και των συμβατικών υποχρεώσεων των εμπλεκόμενων κρατών, που δημιουργεί η σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Χαιρετίζουμε την έκθεση του Γενικού Γραμματέα για τις δραστηριότητες των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Το σύστημά τους μπορεί και πρέπει να παίξει ουσιώδη ρόλο στην αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης. Ωστόσο, είναι επίσης σημαντικό τα Κράτη-Μέλη του να αναλάβουν τις ευθύνες τους τόσο σε

εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο.

Όσον αφορά στην κυβέρνηση της Ελλάδος, η περιβαλλοντική πολιτική κατέχει κεντρική θέση στις προσπάθειές μας. Θεωρούμε ότι η ανάπτυξη και το περιβάλλον δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν σαν δύο ξεχωριστοί και μη σχετιζόμενοι τομείς. Συνεπώς, αναθεωρήσαμε το εθνικό μας πρόγραμμα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, έτσι ώστε να εξασφαλίσουμε την εκπλήρωση των υποχρεώσεών μας τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η Ελλάδα είναι απόλυτα συνεπής με τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κυότο και η κυβέρνηση θα εντείνει τις προσπάθειές της -πέρα από το στόχο της συμμόρφωσης στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Κυότο-, διότι θεωρούμε ότι αυτό αποτελεί ηθική μας υποχρέωση. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι επίσης πολύ σημαντικές για την Ελλάδα και ένας ειδικός νόμος χωροταξικού σχεδιασμού θα συμβάλει στην αύξηση της παραγωγής εναλλακτικής «πράσινης» ενέργειας σε 20% το 2010 και 30% το 2020. Η ανακύκλωση, εξάλλου, αυξήθηκε από το 6% του συνόλου των απορριμμάτων σε 24% κατά τα τρία τελευταία έτη.

Σχετικά με τις προσπάθειες που γίνονται σε διεθνές επίπεδο θεωρούμε ότι το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, εκτός από το ότι διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην επίτευξη και στην εφαρμογή μιας νέας παγκόσμιας συμφωνίας για τη μετά το 2012 περίοδο, θα πρέπει ακόμα να συνεχίσει να υποστηρίζει ενεργά τα κράτη-μέλη στην προώθηση των πολιτικών τους για την κλιματική αλλαγή, καθώς και στην εφαρμογή σχετικών πρωτοβουλιών σε περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο.

Η Ελλάδα δραστηριοποιείται και σε αυτό το επίπεδο. Η Ελληνική Προεδρία στο Δίκτυο Ανθρώπινης Ασφάλειας υιοθέτησε ως βασική της πρωτοβουλία την ανάδειξη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην ανθρώπινη ασφάλεια, ιδιαίτερα στις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, όπως είναι οι γυναίκες, τα παιδιά και τα άτομα που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις εστίες τους λόγω της κλιματικής αλλαγής. Ετοιμάζουμε σχετικά κείμενα πολιτικής και πρωτοβουλίες σε συνεργασία με τη UNICEF, το Πανεπιστήμιο των Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και άλλους διεθνείς εταίρους.

Η προτεραιότητά μας έχει επίσης περιφερειακή διάσταση. Στόχος μας είναι η

επικέντρωση στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και στα μικρά αναπτυσσόμενα νησιωτικά κράτη, για τα οποία θα πρέπει να δεσμευθούν σημαντικοί πόροι για τη διευκόλυνση της προσαρμογής τους στην κλιματική αλλαγή. Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένης της πεποίθησής μας για τη σημασία που έχει η περιφερειακή συνεργασία στη διαδικασία της προσαρμογής έχουμε ήδη δεσμεύσει κονδύλια για τη χρηματοδότηση έργων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και σε μικρά αναπτυσσόμενα νησιωτικά κράτη της Αφρικής, του Ειρηνικού και της Καραϊβικής, σε συνεργασία πάντα και μέσω των συναφών περιφερειακών οργανισμών. Η κλιματική αλλαγή αποτελεί ιστορική πρόκληση για τη γενιά μας. Οφείλουμε να την αντιμετωπίσουμε με κοινή προσπάθεια, με κοινό στόχο και με αποφασιστικότητα.

Το κείμενο αποτελεί ομιλία στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2008.